GAZETA LWOWSKA.

W Piątek   Nro. 45.   16. Kwietnia 1824.

Wiadomości kraiowe.

Uwiadomienie C. K. Rządu kraiowego.

Nayiaśnieyszy Pan naywyższą uchwałą z dnia 15. Listopada 1823 i stosownie do przepisów Patentu z d. 8. Grudnia 1820 raczył Korneliuszowi Wintgens Mechanikowi w Brynie na przedmieściu Obrowitz Nro. 35 mieszkaiącemu nadadź przywiley pięcletny na wynalazek »nowey machiny wełnę lub bawełnę rozskubuiącey, dotąd wilkiem albo diablem zwaney, która co do istoty zasadza się na tém: 1) że wełnę lub bawełnę zupełnie rozskubnie, wszelako nieprzedziera ią; 2) że wprawdzie nie tak, iak na watę, atoli prawie tak delikatnie a z mnieyszém użyciem siły, iak na gremplnicy co godzina 20 funtów naskubie; 3) że przez iey używanie gremple machiny gremplowniczey znacznie zaszanowane zostaną, i że takowe ledwie nie dwarazy tak długo trwaią, iak przy innych machinach mniey delikatnie rozrabiaiących wełnę; 4) że urządzenie tey machiny iest bardzo mocne i mało potrzebuie takowa naprawy.

Nayiaśnieyszy Pan naywyższą uchwałą z d. 8. Listopada r. z. i stosownie do przepisów Patentu z d. 8. Grudnia 1820 raczył Tomaszowi Busby Kompaniscie C. K. uprzywileiowaney przędzalni przedniey wełny owczey w Wienerisch Neusztad, nadać przywiley 10letni na poprawę do zdeymowania wełny lub bawełny z bębenka gremplownicy, zamiast dotychczasowych grzebieni, ożywać wałków upodobalney wielkości i z dowolnego materyiału, przez co tak sama ta machina iak i materyiał gremplowany zaszanowanym zostaie.

Nayiaśnieyszy Pan naywyższą uchwałą z d. 4. Grudnia 1823 i stosownie do przepisów naywyższego Patentu z dnia 8. Grudnia raczył Henrykowi Hamm, uprawnionemu fabrykantowi przykrywadeł z wełny owczey i bawełnianey w Wiedniu, na starym Lerchenfeldzie przy ulicy Cesarskiey Nro. 25 mieszkaiącemu, nadać przywiley 5letni na poprawę robienia na krośnie nowego gatunku przykrywadeł wełnianych bawełnianych i iedwabnych w różne wzory tkanych, które przewyższaią dotychczasowe gatunkiem, pięknością i trwałością i z tego powodu nie tylko za kołdry, ale i za pokrycie stołów i skrzyń użyte być mogą.

Nayiaśnieyszy Pan naywyższą uchwałą z dnia 4. Grudnia 1823 i stosownie do przepisów naywyższego uniwersału z dnia 8. Grudnia 1820 nadadź raczył mieszkaiącemu w Wiedniu na Wollzeile pod Nrm. 785 i iuż na dwa wynalazki, względem piór i instrumentów do pisania, uprzywileiowanemu Karolowi Ludwikowi Müller, 5letny przywiley na odkrycie i poprawę wiadomego iuż w Anglii patentowego smarowidła Johna Battonga, do młynów, wozów i machin, które w mniey lub więcey twardym albo płynnym stanie wyrabiane i do drzewa, żelaza, stali i metalu bardzo korzystnie użyte bydź może, gdyż natężeniu koni ulgę przynosi, poruszenie machiny łatwieyszém czyni, czasu i kosztu oszczędza, nieprzyiemnego odoru nie ma, i w wozach naywiększą czystość zrządzić może.

Nayiaśnieyszy Pan naywyższą uchwałą z dnia 8. Grudnia 1823 i stosownie do przepisów Patentu z dnia 8. Grudnia 1820 nadadź raczył Janowi Lang machiniście na nowey Wideni pod Nrm, 435 mieszkaiącemu, pięcletny przywiley na wynalazek zasadzaiący się na tém, że ón sikawki na wozach osadzone lub przenośne, przez drewnianą komorkę powietrzną i drewnianą rurę, gdzie rura od komórki przez słupek oddzieloną zostaie, z kolbą i klapą czyli wentylem podobnież z drzewa w ten sposób robić umie, iż te sikawki bez uszczuplenia skutku i bezpieczeństwa co do pękania rury, przy użyciu teyże samey siły i w iednakowym czasie, tak i k inne sikawki od ognia, daleko są tańszemi i prościeyszemi.

Wiadomości zagraniczne.

Wschodnie Indyie.

Monitor z d. 25go Marca umieścił odezwę Sułtana Palembangu, mocą którey tenże zabezpiecza sobie zewnętrzne znaki godności Królewskiey, prawo sędziego w sprawach cywilnych,

)(

mieysce i głos pierwszy w Radzie Państwa. Rządowi Niederlandzkiemu odstąpił wszelkie stosunki finansowe kraiu i policyią, za co tenże (iak iuż dawniey wspominaliśmy) obowiązał się, płacić mu corocznie znaczne Summy na utrzymanie paradnego Dworu iego.

Rząd Niderlandzki wydał w równym czasie do ludu Palembangu odezwę, nadaiąc mu dobrowolnie niektóre dotąd nieużywane przywileie. Każdy mieszkaniec, zostaie odtąd samowładnym panem swoiego maiątku i dziedzictwa, czém dawniey nie był, może nawet dowolnie nim zarządzać, przedawać, lub zapisywać go komu będzie mu się podobało. Zniesiono publiczną pańszczyznę, i odtąd nikogo nie będzie można przymusić, ażeby opuszczaiąc dóm swóy, bez nagrody i potrzebnego pożywienia szedł na robotę do stawiania gmachów publicznych.

Ucbylono wszystkie podatki oprócz gruntowych i zarobkowych, przeczém opłacane także będą niektóre mniey uciążliwe cła. Liweranki do magazynów rządowych dawniey w naturze dostawiane bezpłatnie, odtąd podług ceny targowey upłynionego półrocza gotowemi pieniądzmi płacone będą i t. d.

Indyie Zachodnie.

Podług prywatnych listów z Hawru odebrano tam wiadomości z zachodnich Indyy, że od kilku Niedziel wielkie w St. Domingo czynią przygotowania do obrony, błędnemi bowiem oszukani wieściami obawiaią się Murzyni napadu woyska Francuzkiego, które pod zasłoną liczney floty wylądować ma na wielu mieyscach wyspy, chcąc ią podbić powtórnie pod panowanie Francuzkie. Nie tylko, że z wielkim pośpiechem stawiaią bateryie na tych wszystkich mieyscach brzegów, gdzieby z łatwością wylądować można, uzbraiaią także Port-au-Prince i inne warownie w głębi kraiu leżące, zaopatruią ie potrzebami woiennemi i żywnością i przygotowuią się na przypadek, gdyby potrzeba było magazyny i inne kosztowne rzeczy przeprowadzać w góry niedostępne dla każdego obcego woyska. Żołnierze odebrali rozkaz na każde zawołanie być na pogotowiu do pochodu, a wszyscy mieszkańcy maią być uzbroieni i służyć będą w gwardyiach narodowych. Ponieważ przez Prezydenta Boyera do południowo-Amerykańskich portów wysłani Ajenci donieśli za rzecz pewną, że we Francyi żadnych przygotowań nie czynią do wyprawy, kazał przeto tenże Prezydent zawiesić do nieiakiego czasu wydane rozporządzenia, wyiąwszy obwarowanie twierdz i stawianie brzegowych bateryy. Gdy ostatnie odchodziły listy, nic ieszcze nie przedsiebrano względem obcych okrętów handlowych, chociaż wiadomo, że okręty Francuzkie zawiisły nieraz pod banderami północney Ameryki do Port-au-Prince.

Zjednoczone Stany Ameryki północnéy.

Gazety Stanów Zjednoczonych umieściły wyiątki z Gazet Kolumbiyskich aż do d. 15go Stycznia: »Rząd Kolumbiyski wyznaczył Angielskim poddanym należącym do pożyczki P. Zea na wynagrodzenie straty dobra narodowe w wartości 200,000 fanegadów. P. Anderson Ajent północney Ameryki miał dnia 16go Grudnia wstępne posłuchanie u Wice-Prezydenta Kolumbii.

Ameryka Hiszpańska.

Podług listów z Caraccas z d. 13go Lutego nadeszłych do Londynu Konzul Angielski P. Tupper przybył d. 5go Stycznia do la Guayry na Król. brygu Surynam. Handel z la Guayrą znaczne czyni postępy; naięto tam dwa okręty do Liverpoolu, dwa do Gibraltaru, a ieden do Londynu. Cetnar kawy przedawano do 12 piastrów, a ponieważ zbiór był lepszy iak przeszłego roku, iest nadzieia, że cena iey niżey ieszcze spadnie. — W niektórych Gazetach Kolumbiyskich wspominano o sprzeczce zaszłey w Hawannie między Jenerałem Morales i Gubernatorem Vives, pierwszy albowiem przybywszy do Puerto-Cabello upominał się o godność Gubernatora Kuby, piastowaną przez Jenerała Vives.

Hiszpaniia.

Gazeta *Memorial Bordelais* donosi co następnie z Madrytu pod d. 11stym Marca:

»Urządzono znacznie Królewską pieszą gwardyią, równie także i karabinierów, których ilość dochodzi właśnie do 500. Gwardyią przyboczną urządzaią także iak nayczynniey. — JKMość powrócił Margrabiemu Almenara (P. Hervas) godności i ordery zabrane mu iako Afrancezadzie (Bonapartyście). P. Hervas wyszczególniał się talentami i wiadomościami, gdy pod Margrabią Villamazan owczasowym Prezydentem banku narodowego San-Carlos piastował urząd Intendenta. W interessach wysłany będąc do Paryża zebrał wielki maiątek i żył w poufney zażyłości z PP. Recamier, Ouvrard, i z innymi Bankierami słynącymi pod Rządem konzularnym. Zlecenie z którém go wysłano, ażeby z Rządem Francuzkim wchodził w układy o oddanie Fran-

cuzkiey eskadry, wstrzymywaney w Brescie przez Buonapartego, stało się sprężyną iego maiątku. Powiększył go potem zyskawszy względy pierwszego Konzula, które winien był owczesnemu Adjutantami Buonapartego P. Duroc poźnieyszemu W. Marszałkowi pałacu, z którego ożenił się córką. P. Hervas posiadał ieden z naypysznieyszych pałaców w Paryżu, należący poźniey do Xięcia Infantado, a teraz do Xięcia Talleyranda. Ogromne wydatki, znaczne dobra, które dał żonie swoiey i za nadto śmiałe spekulacyie zrobiły go zupełnym bankrutem. Dla unikuienia Sądownych prześladowań udał się pod opiekę Buonapartego, który mu iey nie odmówił. Powrócił do Hiszpanii, pod byłym Rządem Xiążęciu Pokoiu, dostał tytuł Margrabiego de Almenara i Poselstwo w Konstantynopolu. Podczas woyny za niepodległość trzymał się strony swoiego obrońcy i od Króla Józefa mianowany był Ministrem Spraw Wewnętrznych. W skutku poźnieyszych wypadków musiał się schronić do Francyi i powrócił dopiero r. 1820 do Hiszpanii, kiedy wybuchła rewolucyia, a Stany wydały wyrok amnestyi. Nadaremnie starał się o iaki urząd pod Rządem Konstytucyynym, ponieważ Liberaliści większą może mieli nienawiść do Afrancezadów, iak do Roialistów.

Wielka Brytaniia i Irlandyia.

W Królewskim pałacu Pall-Mall były d. 19. Marca o godz. 12. wielkie pokoie, gdzie znaydowali się wszyscy Ministrowie i Urzędnicy Koronni. Lordowi Kanclerzowi, P. Canningi, Hr. Westmoreland, Xięciu Wellingtonowi, Hrab. Bathurst, Hrab. Harrowby i Nad-Mienniczemu P. Wallace dawał Król posłuchania. Ostatni pokazywał J.K. Mości wzory nowo wybitych pieniędzy.

Minister Spraw Wewnętrznych, P. Peel, żądał w Izbie Niższey d. 29. Marca odnowienia bilu dla obcych. Izba większością 130 przeciw 73 głosom uchwaliła, ażeby przełożone zostało prawo do odnowienia bilu dla obcych. Natychmiast wspomniony bil odczytano raz pierwszy, a d. 26. Marca miano go czytać po raz drugi.

Były Cesarz Yturbide obrał sobie Bath na przyszłe swoie mieszkanie. Owe piękne perły, które przywiózł z sobą, przedał we Frankfurcie nad Menem domowi Borguies.

Pod d. 2. Marca nadeszły przez Marsyliią wiadomości od Angielskiey eskadry z pod Algieru. Dey zobowiązał się Angielskiemu Admirałowi Sir Harry Neale, że Chrześcian nie będzie brał w niewolą i że ściśle wypełni warunki traktatu z r. 1816 zawartego z Lordem Exmouth. W skutku tego zamyślał iuż Sir Harry Neale z okrętami Revenge, Naiadą i t. d. powrócić do Malty.

Z Hiszpańskiemi niewolnikami lepiey iuż postępuią sobie w Algierze, pobieraią codzień 5 soldów na utrzymanie i maią tylko areszt mieyski. Konzul Francuzki płaci także każdemu poymanemu maytkowi po 5 soldów, a każdemu Kapitanowi po 10.

Eskadra Holenderska stała d. 22. Marca w obliczu Algieru.

Okręt pocztowy przywiózł z Jamaiki Gazety i listy aż do d. 11. Lutego. Dotąd panuie na tey wyspie wielkie zaburzenie, ile że odkryty spisek murzynów więcey, iak z początku myślano, zdaie się być rozgałęziony. Wszystkie szczegóły zgadzaią się na to, że murzyni przybyli z St. Domingo byli pierwszymi iego twórcami. Rząd spodziewa się odkryć wiele taiemnic uwięziwszy niewolnika Jak, który trzymany za czarnoksiężnika w wielkiém iest poważeniu u murzynów.

Mamy wiadomości z Demerary, że Missionarz John Smith, przez tamteyszy Sąd woienny skazany na śmierć, umarł w więzieniu d. 6. Lutego, nim nadesłano mu wyrok łaski Królewskiey.

Francyia.

Królewsko - Bawarski Poseł, Hrabia de Bray, oddał d. 25. Marca Królowi Jegomości list swoiego Monarchy donoszący o śmierci Maryi Antoniny, Xiężniczki Bawarskiey. — Dwór Francuzki przywdział po niey ośmdniową żałobę.

Na posiedzeniu Izby Deputowanych dnia 26. Marca zdawca sprawy drugiego bióra miał głos usprawiedliwiaiąc wybór P. Saunac w Dijonie. Izba przypuściła do siebie Pana Saunac po zapewnieniu mowcy, że bióro osądziło za niedostateczne zarzuty przeciw niemu wymierzone. Podobnież także przypuszczono P. Nicod de Rochand (obranego w Departamencie Jura), przeciw którego obraniu do czwartego bióra zaniesiono skargę. Na wniosek tego samego bióra uchylono zarzuty czynione wyborowi P. Ravez w Bordeaux, ponieważ nie dowodziły nieważności wyboru. — Przypuszczenie innych Deputowanych odłożono na czas poźnieyszy, między którymi także byli PP. Marchangy i Basterreche. — P.

Girardin obstawał zatém, ażeby wybory Oisy nieważnemi ogłosić, gdyż Prefekt tamteyszy, P. Blin de Bourdon wydał do wyborców okólnik treści następuiącéy: »Dla obrony »Tronu obierać będziecie mężów, których sam »Król oznaczył« — przez co nadwerężył wolność wyborów. Niech P. Bourdon usprawiedliwia się z tego. Izba osądziła, że tego niepotrzeba, uznawszy ważnemi wybory Oisy. — Zdawca sprawy ośmego bióra mówił za przypuszczeniem wszystkich w Paryżu obranych Deputowanych, ponieważ P. Foy błędne podawał dokumenta. Na zapytanie Prezydenta: »czy nikt nie zrobi iakiéy uwagi« powszechne panowało milczenie i zawiodło oczekiwanie galeryi. Gdy Prezydent o P. Benjaminie Constant to samo powtórzył zapytanie, powstał P. Dudon i rozwinął zdanie swoie, że P. Benjamin Constant nie może być Członkiem Izby nie będąc Francuzem. P. Benjamin Constant chciał na to odpowiadać, ale ponieważ poźno iuż było, Izba odłożyła posiedzenie swoie na dzień 27. t. m., w którym to dniu obronę swoię rozpoczął P. Benjamin Constant podziękowaniem Izbie, że mu przeszkodziła mówić dnia wczorayszego, właśnie, kiedy namiętnym sposobem myślenia był napoiony.

Dowodził przykładami i textami ustaw, że mąż urodzony za granicą z Francuzkich rodziców uszłych z kraiu z powodu Religii, nie potrzebuie, powróciwszy do oyczyzny unarodowienia, chcąc używać praw obywatela Francuzkiego, chociażby ón z podobnych zbiegów iak w nayniższym stopniu, byleby w prostéy pochodził linii. Okazał, że oyciec iego upomniał się o prawo obywatelstwa, na co zezwolono, a kupiwszy sobie maiętność koło Dole żył aż do śmierci, iako obywatel Francuzki. On przeto będąc synem Francuzkiego obywatela iest Francuzem podług praw wszelkich. Ale mamy także ustawę, że kto lat siedm bez pozwolenia zwierzchności mieszka za granicą, traci obywatelstwo Francuzkie. Tym końcem r. 1796 powtórnie upraszał o obywatelstwo Francuzkie, nie mieszkaiąc przez lat siedm we Francyi. Prośba iego nie była odrzucona, iak mówi P. Dudon, lecz tylko rezolucyią odłożono na poźniéy, a miasto wszelkiego oświadczenia poruczano mu urzędy, które tylko Francuz sprawować może.

— Z Paryża d. 24. Marca. —

Przed kilkoma dniami przechadzało się trzech ludzi po ogrodzie Tuilleryiów, a ieden z nich, prędzarz bawełny nazwiskiem Surateau, napisał parasolem na śniegu słów parę obrażaiących Króla. Policyia skazała go na sześciomiesięczne więzienie i zapłacenie 500 fr.

Towarzystwo, obowiązuiące się Rządowi dać kapitały za gotową zapłatę 5 procentu składało się podług Gazet Paryzkich, z trzech domów Rothschilda, Baringa i Lafittego. Ostatni ten iest znowu połączony z PP. de Lapanouze, Haldimand z synem, Jones Hagermann, J. A. Blanc Colin, Ardoin Hubbard i t. d.

Prussy.

Stosunki czasu wymagaią ostrzeyszéy teraz iak dawniéy karności, ażeby wstrzymać w młodzieży ducha wyuzdanéy wolności i śmiałości i nakłaniać ią za młodu do posłuszeństwa ku prawom, któremi to przymiotami wsparci młodzi ludzi, iako obywatele Państwa ustalać będą iego bezpieczeństwo i pomyślność. Im większéy cel ten wymaga baczności na młodzież zgromadzoną po szkołach, tém bardziéy ona rozciągać się powinna i na postępki młodzieży za szkołą. Ale ponieważ sam przełożony instytutu naukowego nie może we wszystko wglądać, obowiązkiem iest wszystkich nauczycieli podzielić między sobą zatrudnienia do tego celu zmierzaiące, ażeby w karności każdego naukowego zakładu iedność zasad panowała. Tym końcem po wszystkich prawie prowincyionalnych Gymnazyiach zaprowadzono ordynaryiuszów klas, z tych każdy czuwać będzie nad karnością pewnéy klassy albo oddziału, a wszyscy znowu ordynaryiusze zależeć będą od Dyrektora.«

Królestwo Polskie.

— Z Warszawy d. 2. Kwietnia. —

Kommissyia Woiewództwa Mazowieckiego obwieściła, iż Kawalerowie Orderu S. Stanisława, wnoszący opłaty od tegoż orderu, do Kassy Obwodu Warszawskiego odtąd wnosić ią będą wprost do Kassy Spitalnéy dzieciątka Jezus. Co zaś do zaległości z lat upłynionych, urządzenie dawne, służące dla całego kraiu, iest utrzymaném.

Na ostatnich targach Warszawskich płacono za korzec żyta Złt. pol. od 6 do 6 1/2 — pszenicy od 11 1/2 do 14 — jęczmienia od 6 1/2 do 7 — owsa od 5 do 5 i pół — siana fura iednokonna od 8 do 13, parokonna od 14 do 18 — słomy fura zwyczayna od 4 do 5.

Redakcyia Józefa Bensy; Druk J. J. Pillera.